

İRAN'IN ZENGEZUR KORİDORU'NA YÖNELİK DEVAM EDEN ENDİŞELERİ

İlahı KHANTAMİROVA

-

TRİPP tanımıyla üzerinde mutabık kalınan Zengezur Koridoru, İran ve Ermenistan yetkililerinin görüşmesinde yeniden gündeme gelmiştir. İran, Nahçıvanı Azerbaycan ve Türkiye ile bağlayacak olan bu koridora karşı olduğunu bir kez daha açıkça ifade etmiştir.

Görüşme, 15 Aralık 2025 tarihinde Ermenistanın İran Büyükelçisi Grigor Hakobyan ile İran dini lideri Hamaneyin Uluslararası İlişkiler Danışmanı Ali Akbar Velayeti arasında gerçekleşmiştir. Ermenistan [1] ikili ilişkilerinin tarihsel ve stratejik önemi ile gelecekte bu bağların daha da güçlendirilmesi konularının ele alınmasının ardından Hakobyan, Ermenistan ile Azerbaycan arasında devam eden barış sürecine de değinerek son gelişmeler hakkında Velayeti bilgilendirmiştir[1]. İranlı yetkili ise projeyi desteklemediklerini bir kez daha vurgulayarak, Trump planının pratikte Zengezur Koridoru projesiyle aynı olduğunu, sadece farklı bir isim taşıdığını ifade etmiştir[2].

Zengezur Koridoru prosesi gündeme geldiği andan bu yana İranın itiraz ettiği konuların başında yer almıştır. Zaman zaman sert açıklamalarda bulunan İranda, bu konuya ilişkin farklı yaklaşımlar görülmüştür. Ali Akbar Velayeti ve çevresinde bulunan muhafazakâr kesim, ilk günden itibaren koridor fikrine karşı çıkmış; İranın kuzey sınırında böyle bir ulaşım hattının oluşturulmasına itiraz etmiş ve bu tutumunu günümüze kadar sürdürmüştür.

Buna karşılık, yenilikçi yaklaşımlarıyla öne çıkan Cumhurbaşkanı Pezeşkiyan ve kabinesi, meseleye daha olumlu bir perspektiften yaklaşmıştır. Pezeşkiyan, bölge ve komşu ülkelerle yakın ilişkiler ve iş birliklerinin geliştirilmesini, sınır engellerinin kaldırılmasını ve ülke ekonomilerinin birbirine entegre edilmesini savunduğunu çeşitli vesilelerle dile getirmiştir. Bu çerçevede Zengezur Koridorunu bir sınır ulaşım yolu olarak değerlendirmiş; söz konusu projeye ilişkin kaygı duyulmaması gerektiğini belirtmiştir. Pezeşkiyan, bu görüşlerini Türkiye, Azerbaycan ve Ermenistan yetkilileriyle yaptığı görüşmelerde ifade etmiştir.

Washington görüşmelerinin ardından yaptığı açıklamalarda da benzer bir tutum sergileyen Pezeşkiyan, gelişmeleri genel olarak olumlu karşıladığını belirtmiş; ancak tek endişenin projeye Amerikan şirketinin katılımı olduğunu vurgulamıştır.

Pezeşkiyan ve diğer İranlı yetkililerin ABDye ilişkin endişeleri, İran [1] arasında on

yıllardır süregelen gergin ilişkiler çerçevesinde değerlendirildiğinde anlaşılır bir kaygı olarak kabul edilebilir. Bununla birlikte, kısaca değinmek gerekirse İranın Zengezur Koridoruna itiraz etmesinin birden fazla nedeni bulunmaktadır.

İran Zengezurda bir ulaşım hattının açılmasının, İran [] sınırının fiilen ortadan kalkması anlamına geldiğini iddia etmektedir. Ayrıca İranın hemen kuzeyinde böyle bir koridorun açılması, Azerbaycanın Nahçıvan ile doğrudan bağlantı kurmasını sağlayacak; bu durumda Nahçıvana ulaşım İrana ihtiyaç duyulmadan sağlanabilecektir. Bu gelişme İran açısından hem ekonomik hem de jeopolitik bir kayıp olarak değerlendirilmektedir.

Bunlara ek olarak, Azerbaycan ile Türkiye arasında doğrudan bir bağlantının kurulması, Avrupa ile Asyayı Türkiye [] hattı üzerinden birbirine bağlayacak; bu da İranın bölgesel denklemde dışlanmasının yanı sıra Türkiyenin bölgedeki stratejik önemini daha da artıracaktır. Bu çerçevede Azerbaycanın güçlenmesi de İran tarafından arzu edilmeyen bir gelişme olarak görülmektedir.

Yanı başında güçlü bir Azerbaycan istemeyen Ermenistan da bu ve benzer sebeplerden dolayı projeye karşı çıkmış fakat ilerleyen süreçte ülkesinin gelişimi için projenin önemini farkına varmıştır. Bugün Ermenistan hem projeyi gerçekleştirmeye hem de İranla ilişkileri iyi tutmaya çalışmaktadır. Bu çerçevede, Ermenistan, Velayetinin söz konusu açıklamasına kayıtsız kalmamış; Ulusal Meclis Başkan Yardımcısı Ruben Rubinyan yaptığı açıklamada Ermenistanın çelişkili tutumunu ortaya koymuştur. Rubinyan, Ermenistanın egemenliğine ve toprak bütünlüğüne aykırı ya da ülkenin tam yetki alanı dışında kalacak herhangi bir projenin Ermenistanda hayata geçirilmeyeceğini vurgulamış; komşu ülkelerin tüm hayati çıkarlarının dikkate alındığını ve İran söz konusu olduğunda bu çıkarların büyük ölçüde Ermenistan çıkarlarıyla örtüştüğünü ifade etmiştir. Ayrıca İranın kırmızı çizgilerinin Ermenistan için de geçerli olduğunu belirterek, Ermenistan üzerinden hiçbir dış sınır koridorunun oluşturulmayacağını açıklamıştır[3].

Dolayısıyla, Ermenistan ile Azerbaycan arasında TRIPP mi yoksa Zengezur Koridoru mu ifadeleri üzerinden devam eden tartışmalar bu kez İran tarafından dile getirilmiş; Ermenistan ise meseleye ilişkin tutumunu açıklamada zorlanmıştır.

Velayetinin son açıklamaları, jeopolitik ve ekonomik dengeler üzerinde önemli sonuçlar doğurması beklenen ve etrafındaki tartışmaların hiç dinmediği Zengezur Koridoru konusunda İranın kaygılarının devam ettiğini ortaya koymuştur. Ermenistan, bu süreçte ihtiyatlı ve çatışmadan kaçınan bir denge politikası izleme çabası içinde İran ile ilişkilerini korumaya çalışsa da söz konusu projenin önemli aktörleri olan ABD ve Türkiyeyi ikincil bir konuma ittiği izlenimini vermiştir. Nitekim son zamanlarda Ermenistanın AB ile ilişkilerini güçlendirmeye yönelirken, diğer yandan ABDnin AB ülkeleriyle olan ilişkilerini yeterince dikkate almadan hareket etmesi ve buna paralel olarak ABD ile ciddi gerilimler yaşamış olan İranın kırmızı çizgilerini kendi kırmızı çizgileri olarak tanımlaması, izlenen denge politikasının tutarlılığına ilişkin soru işaretlerini artırmıştır. Ayrıca, söz konusu açıklamanın, Türkiye ve Azerbaycan [] ilişkilerine yönelik bir gönderme olduğu da göz ardı edilmemelidir.

*Görsel: CAUCASUS WATCH

[1] Armenian Ambassador briefs Iranian Supreme Leaders advisor on Armenia-Azerbaijan peace process, 18 Aralık 2025, <https://armenpress.am/en/article/1237628>

[2] Armenia MFA on Iran senior adviser Velayati's harsh statement on Trump Route: Our position is well known, 18 Aralık 2025, <https://news.am/eng/news/920697.html>

[3] Armenia's interests overlap those of Iran's, 18 Aralık 2025, <https://borna.news/en/news/3032/armenias-interests-overlap-those-of-irans>

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: KHANTAMİROVA, İlahe. 2026. "İRAN'IN ZENGEZUR KORİDORU'NA YÖNELİK DEVAM EDEN ENDİŞELERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 110. Aralık 19. Erişim Haziran 08, 2026. <https://avimbulten.org/tr/Yorum/IRAN-IN-ZENGEZUR-KORIDORU-NA-YONELIK-DEVAM-EDEN-ENDISELERI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır